

Εγκύκλιος Πατριάρχη Αλεξανδρείας για την εορτή του Αγίου Αθανασίου

[Πατριαρχεία](#) / [Πατριαρχείο Αλεξανδρείας](#)

Με αναφορές στην ιστορία της Αλεξάνδρειας και της Εκκλησίας της όσο και στην προσωπικότητα του Αγίου Αθανασίου του Μεγάλου η Εγκύκλιος του Πατριάρχη Αλεξανδρείας κ.κ. Θεοδώρου, κήρυξε επισήμως το έτος 2025 ως έτος αφιερωμένο στην προσωπικότητα αυτού του σπουδαίου Αγίου.

Στην Εγκύκλιό του ο Μακαριώτατος ανακηρύσσει επισήμως το έτος 2025 ως έτος αφιερωμένου στον Μ. Αθανάσιο και συνεχίζει με μια ιστορική αναδρομή τόσο της πόλεως της Αλεξανδρείας και της σπουδαιότητάς της για τον αρχαίο κόσμο όσο της εκκλησίας της, η οποία ανέτειλε αρκετά νωρίς στον χριστιανικό κόσμο που τότε έκανε τα πρώτα του βήματα.

Στη συνέχεια του κειμένου το ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας αναφέρεται στον ρόλο που επιτέλεσε στην εκκλησία της Αλεξάνδρειας η προσωπικότητα του Αγίου Αθανασίου του Μεγάλου και καταλήγει στη σημασία του για την Α' Οικουμενική

Σύνοδο και την θεολογία της.

Αναλυτικά η Εγκύκλιος:

Καλό, ειρηνικό και ευλογημένο το νέο έτος 2025!

Θερμουργός η ευχή όλων στην ανατολή του νέου έτους, όπως αυτό είναι ευλογημένο παρά Θεού. Ασφαλώς, ευλογημένο είναι ό,τι προέρχεται από τον Πλάστη και Δημιουργό, τον Κύριο του Παντός, ακόμη και ο χρόνος. Ιδιαίτερα, στο ανατέλλον νέο έτος 2025, δεχόμαστε ήδη την δωρεά μιας μεγάλης ευλογίας, την οποία κομίζει ο νέος χρόνος:

Από τα βάθη των πρώτων Χριστιανικών αιώνων αναβιώνει η Αγιοπνευματική Χάρις, η οποία επισκίασε τους 318 Θεοφόρους Πατέρες, οι οποίοι συγκρότησαν ακριβώς πριν από 1700 χρόνια την Α' Οικουμενική Σύνοδο, το έτος 325 μ.Χ στην Νίκαια της Βιθυνίας, προ της καταδίκης της ισχυρής εκείνης αίρεσης, αφετηρία της οποίας υπήρξε η λανθασμένη ερμηνεία ενός ιερέως της Αλεξανδρινής Εκκλησίας, του Πρεσβυτέρου Αρείου, περί της Θεότητας του β' Προσώπου της Αγίας Τριάδος, του Υιού. Η αίρεση έλαβε πολύ γρήγορα μεγάλη έκταση, απειλώντας την εσωτερική ειρήνη και συνοχή της αυτοκρατορίας. Πεδίο αφετηρίας και δράσεως της αιρέσεως υπήρξε η περιώνυμη Αλεξάνδρεια, όπου ο Διάκονος τότε Μέγας Αθανάσιος, διά της θεοφόρου θεολογικής σκέψεώς του πρωταγωνίστησε στην Α' Οικουμενική Σύνοδο, η οποία συνεκλήθη για να κατασβέση την αιρετική λαίλαπα.

Εφέτος, λοιπόν, σύμπασα η Εκκλησία του Χριστού εορτάζει τα 1700 έτη από της συγκλήσεως της Α' Οικουμενικής Συνόδου. Στον εορτασμό αυτό η Αλεξανδρινή Εκκλησία μας υπογραμμίζει τον καταλυτικό ρόλο του Μ.Αθανασίου στη διαμόρφωση της θεολογίας της Α' Οικουμενικής Συνόδου, γι' αυτό [ανακηρύσσουμε επισήμως το έτος 2025 ως «Έτος Μ. Αθανασίου, Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, κορυφαίου Θεολόγου της Α' Οικουμενικής Συνόδου».](#)

Η Μεγάλη Πόλη της Αλεξανδρείας

Είναι γνωστόν ότι η περιάκουστη πόλη της Αλεξανδρείας ιδρύθηκε υπό του Έλληνος στρατηλάτου Αλεξάνδρου, Βασιλέως της εν Ελλάδι Μακεδονίας, το έτος 331 π.Χ. Στον Αλέξανδρο η Ιστορία απέδωσε τον τίτλο του «Μεγάλου», εξαιτίας των εξαιρετικών στρατιωτικών, διοικητικών και πνευματικών επιτευγμάτων του.

Η νέα πόλη άρχισε να αναπτύσσεται και να ακμάζει, όταν έγινε πρωτεύουσα της Αιγύπτου, μετά το θάνατον του Μεγάλου Αλεξάνδρου, κατά τη βασιλείαν του

Πτολεμαίου Α΄ Σωτήρος (367-283 π.Χ.), ιδρυτή της δυναστείας των Πτολεμαίων. Υπό τη δυναστεία των Πτολεμαίων, η Αλεξάνδρεια έφθασε σε τόσο υψηλό επίπεδο ακμής και αίγλης, ώστε να θεωρείται εντός ενός αιώνας η μεγίστη περίλαμπρη κοσμόπολη της οικουμένης, καυχωμένη για τα μεγαλεπίβολα αρχιτεκτονικά και πνευματικά επιτεύγματά της, έως το λήτας 8ο π.Χ., όταν η άλλοτε περίζηλος Μεγάλη Πόλη ετέθη επισήμως υπό ρωμαϊκή /κηδεμονία και διοίκηση.

Η προνομιακή γεωγραφική θέση της κοσμοπολίτιδας πρωτεύουσας, στη διασταύρωση Ευρώπης, Ασίας και Βορείου Αφρικής, την κατέστησε μοναδικό «σταυροδρόμι διαλόγου» λαών και πολιτισμών, όπου συναντήθηκαν ποικίλες φιλοσοφικές ιδεολογίες, διάφορες θρησκευτικές αντιλήψεις και πιστεύματα, καθώς και επιστημονικές θεωρίες και γνώσεις.

Έτσι, η εξέχουσα πόλη έγινε ένα μοναδικό «εργαστήριο» πνευματικής κίνησης και προαγωγής πολιτισμών, ιδιαίτερα δε κατέστη ένα μοναδικό κέντρο έντονων πνευματικών και φιλοσοφικών ζυμώσεων μεταξύ χριστιανών, οπαδών του Νεοπλατωνισμού και οπαδών του Γνωστικισμού, γεννώντας ποικίλες προκλήσεις για τη Χριστιανική διδασκαλία. Εκεί αντιπαρατέθηκαν οι πιστοί των κυριότερων θρησκευτικών ρευμάτων, εκεί έδρασαν σημαντικές προσωπικότητες, όπως ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς, ο Ωριγένης και ο Φίλων ο Ιουδαίος. Αυτοί επηρέασαν τη διαμορφούμενη τότε Χριστιανική θεολογική σκέψη. Αποτέλεσμα του ως άνω συγκρητισμού υπήρξε η γέννηση παρερμηνειών, οι οποίες εξελίχθηκαν σε ισχυρές αιρέσεις, όπως ο Μονοφυσιτισμός και ο Αρειανισμός. Οι πνευματικές αυτές αποκλίσεις προκάλεσαν φανατισμό τέτοιου μεγέθους και έντασης, ώστε να απειλήσουν ακόμη και την εσωτερική ενότητα της Ρωμαϊκής και εν συνεχεία της πρώτης Χριστιανικής αυτοκρατορίας, αυτής της Νέας Ρώμης (Κωνσταντινούπολης), της επιλεγομένης «Βυζαντινής Αυτοκρατορίας».

Η απαρχή της Εκκλησίας Αλεξανδρείας - Μέγας Αθανάσιος

Στην ακμάζουσα και πνευματικά γόνιμη πόλη του Αλεξάνδρου κατέφθασε περίπου το 4ο μ.Χ. από την Κυρήνη της Πενταπόλεως (παραθαλάσσια περιοχή μεγάλης ιστορικής σημασίας στη σημερινή Λιβύη) ο Απόστολος και Ευαγγελιστής Μάρκος, ο οποίος εκήρυττε εκεί το Ευαγγέλιο περί 22 χρόνια, εκατηχούσε και εβάπτιζε τους προσερχομένους στην αληθινή πίστη του Τριαδικού Θεού, συγκροτήσας την πρώτη Εκκλησιαστική Κοινότητα της Αλεξανδρείας, την πρώτη Εκκλησία της Μεγάλης Πόλεως, ως ο Φωτιστής, ο Πατέρας και Διδάσκαλος, ο πρώτος Επίσκοπος αυτής.

Αυτή η χρονική περίοδος αποτελεί την ιστορική απαρχή της Αποστολικής Εκκλησίας μας, του καθ' ημάς Πρεσβυγενούς Πατριαρχείου Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής, με πνευματικό βίο σχεδόν 2000 ετών. Δύο χιλιετηρίδες Αποστολικής παρακαταθήκης, Χριστιανικής μαρτυρίας, Θεολογικής διδασκαλίας, αμέτρητων μαρτυριών υπέρ της αμωμήτου Πίστεως, σύγχρονων ιεραποστολικών αγώνων και μόχθων για το φωτισμό των λαών της Αφρικής.

Ο Άγιος Ευαγγελιστής Μάρκος επισφράγισε το Αποστολικό έργο του με το μαρτύριό του κατά το έτος 63 μ.Χ., ημέρα Δευτέρα της Διακαινησίμου. Με το αίμα του έμελλε να αρδεύσει και να κραταιώσει πνευματικώς την Εκκλησία της Αλεξανδρείας. Πριν τη σύλληψή του (Κυριακή του Πάσχα) και το μαρτυρικό του τέλος, χειροτόνησε ως διάδοχό του) Επίσκοπο Αλεξανδρείας, τον ευσεβή Ανιανό (63-82 μ.Χ.), ο οποίος εκκίνησε την χρονολογική σειρά των διαδόχων Αρχιεπισκόπων και Πατριαρχών Αλεξανδρείας στο διάβα των αιώνων, την καλουμένη «Αποστολική Διαδοχή» της Εκκλησίας μας.

Η Αποστολική Διαδοχή νοείται ως η αδιάκοπη χρονολογική σειρά των διαδόχων του Αγίου Μάρκου στον Επισκοπικό Θρόνο των Αλεξανδρέων, των φρυκτωρών α) του αυθεντικού Ευαγγελικού και Αποστολικού κηρύγματος και της ανόθευτης πίστεως, β) της πολύτιμης εσωτερικής ενότητας της Εκκλησίας από διασπάσεις ή διαιρέσεις του εκκλησιαστικού Σώματος σε όλη τη γεωγραφική έκταση της Αφρικής και γ) των αυθεντικών φορέων της Χάριτος του Αρχιερατικού αξιώματος, το οποίο μεταδίδουν στους αρχιερείς, τους οποίους χειροτονούν έκτοτε στην Αφρικανική ήπειρο. Αυτή η καθοριστική Αποστολική Διαδοχή φθάνει έως της Μετριότητός μας, του ελέω Θεού ταπεινού Πάπα και Πατριάρχου Θεοδώρου Β', του 128ου διαδόχου του πρώτου Επισκόπου Αλεξανδρείας, του Αποστόλου Μάρκου.

Εκ των κορυφαίων διαδόχων του Αποστόλου Μάρκου στην διαποίμανση της Αλεξανδρινής Εκκλησίας, η οποία ήδη κατά τον 4ο μ.Χ. αιώνα ετιμάτο ως η δεύτερη Αρχιεπισκοπική Καθέδρα της οικουμένης, μετά από εκείνη της Ρώμης, υπήρξε ο Άγιος Αθανάσιος, Αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας, ένας εκ των τεσσάρων

Αγίων Πατέρων της Ορθοδόξου Εκκλησίας (Αθανάσιος, Βασίλειος, Φώτιος και ασκητής Αντώνιος), στους οποίους μόνον αποδόθηκε ο τίτλος «Μέγας». Γεννηθείς στην Αλεξανδρεία περί το 298 μ.Χ., εκ Χριστιανών γονέων, αναδείχθηκε ως ο επιφανέστερος πρόμαχος της Εκκλησίας κατά τον 4ο μ.Χ. αιώνα.

Συμμετείχε στην Α' Οικουμενική Σύνοδο, η οποία συγκλήθηκε το έτος 325 στη Νίκαια της Βιθυνίας από τον Αυτοκράτορα Μέγα Κωνσταντίνο, για να αντιμετωπίσει την αιρετική λαίλαπα του Αρειανισμού. Παρέστη ως συνοδός Διάκονος του γέροντος Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας Αλεξάνδρου Α' (313-328 μ.Χ.), και διακρίθηκε για τη θεολογική του κατάρτιση, συνδράμοντας καθοριστικά τον γέροντα Αρχιεπίσκοπο, ο οποίος ήταν ένας εκ των Προέδρων Της (Αντιοχείας Ευστάθιος, Αλεξανδρείας Αλέξανδρος, πιθανόν και Κορδούης Όσιος). Στη Σύνοδο αυτή ανεδείχθη πρωτεργάτης της καταδίκης της πεπλανημένης διδασκαλίας του Αρείου, η οποία χαρακτηρίστηκε αιρετική. Μετά την κοίμηση του Αρχιεπισκόπου Αλεξάνδρου Α', εξελέγη την 8η Ιουλίου 328 μ.Χ., εν ηλικία 33 ετών, Αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας, την οποία διεποίμανε επί 46 έτη, εκ των οποίων τα 17 έτη διήλθε σε τρεις συνολικά εξορίες, τις οποίες προκάλεσαν οι παρεμβάσεις ισχυρών οπαδών του Αρείου προς τη κρατική διοίκηση. Αγωνίστηκε σθεναρά υπέρ της Ορθοδόξου πίστεως και κοιμήθηκε ειρηνικά το έτος 373 μ.Χ.

Μ. Αθανάσιος - Α' Οικουμενική Σύνοδος

Περί το 319 μ.Χ., ο εκ Λιβυής πεπαιδευμένος Πρεσβύτερος της Εκκλησίας Αλεξανδρείας Άρειος, (256 - 336), συνυποψήφιος του Αλεξάνδρου για τον Αρχιεπισκοπικό Θρόνο Αλεξανδρείας και κατόπιν ταχθείς υπ' αυτού ως ο υπεύθυνος Πρεσβύτερος και διδάσκαλος των ιερών Γραφών στην σημαντικότερη Ενοριακή κοινότητα της Αλεξανδρείας, άρχισε να διδάσκει ότι υπήρχε χρονική περίοδος πριν γεννήσει ο Θεός-Πατήρ τον Θεό-Υιό, κατά τη διάρκεια της οποίας ο Υιός, το δεύτερο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας, δεν υπήρχε. Χαρακτηριστική η φράση του: «ήν ποτέ, ὅτε οὐκ ἦν». Ἔθετε επομένως ζήτημα χρονικής απόστασης μεταξύ του Θεού-Πατρός, ως Κτίστου, και του Θεού-Υιού, ως Κτίσματος· συνεπώς, ο Υιός ως χρονικώς νεότερος του Πατρός δεν έχει την ίδια ουσία με τον Πατέρα και είναι τρεπτός, είναι κτίσμα. Και κατά συνέπεια και το Άγιο Πνεύμα είναι κτίσμα, το οποίο δημιουργήθηκε από τον Πατέρα διά του Υιού. Επί τρεις αιώνες η Εκκλησία ταλανίσθηκε από την Αρειανική κακοδοξία.

Η Α' Οικουμενική Σύνοδος εν Πνεύματι Αγίω πεφωτισμένη, πρωτοστατούντων αγίων Πατέρων και εξαιρέτως του Μεγάλου Αθανασίου, δογμάτισε ότι ο Υιός είναι ομοούσιος με τον Πατέρα, δηλαδή μετέχει της αυτής, ιδίας και αδιαιρέτου θείας ουσίας. Ο Μέγας Αθανάσιος, μέσα από τα έργα του, μεταξύ των οποίων εξέχοντα

είναι τα: «Κατά Αρειανών» και «Περί της Ενανθρωπήσεως του Λόγου», διατύπωσε τις θεμελιώδεις αρχές της Ορθόδοξης θεολογίας. Ως εκ τούτων, ανεδείχθη στυλοβάτης και εδραίωμα της Εκκλησίας, άγρυπνος φρουρός της Ορθόδοξης Πίστης και ακατάβλητος μαχητής της Αληθείας. Η ακλόνητη προσήλωσή του στην ομολογία του Ομοούσιου εν τω Τριαδικώ Θεώ διέσωσαν το Μυστήριο της Θείας Ενανθρωπήσεως και εστερέωσαν τη σωτηριώδη διδασκαλία της Εκκλησίας, δηλαδή την Χριστολογία, την Πνευματολογία και την Σωτηριολογία.

Αγαπητοί εν Κυρίω αδελφοί, άγιοι Αρχιερείς,
Τίμιον Πρεσβυτέριο, Χριστού Διακονία,
Ορθόδοξε λαέ του Επιφανέντος Θεού στην ήπειρο του μέλλοντος,

Έχοντας την πολύτιμη ευλογία από τον Κύριο να είμαστε «άμεσοι πνευματικοί επίγονοι» του Μ. Αθανασίου, σας καλούμε πατρικώς όπως τιμηθή ιδιαιτέρως κατά τη – διάρκεια του αρξαμένου νέου έτους 2025 ο εκ των κορυφαίων Πατέρων και Διδασκάλων της πίστεώς μας, Μέγας Αθανάσιος, Αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας, ο Άγιος Προκάτοχός μας, ο Φωτιστής και Έφορος της Εκκλησίας Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής.

Γι' αυτό πατρικώς παραγγέλλομεν όπως περίλαμπρα εορτασθεί η ιερά μνήμη του εφέτος, την 18η ή κατά μετάθεσιν την Κυριακήν 19η Ιανουαρίου ε.ε, ενώ κατά τη διάρκεια του έτους διοργανωθούν ημερίδες, συνέδρια και συνάξεις των πιστών, καθώς και ιερατικές συνάξεις, ραδιοφωνικές εκπομπές, αφιερώματα και εκδηλώσεις στις κατά τόπους εκκλησιαστικές Επαρχίες του Θρόνου εν Αφρική, στις Ιερές Μητροπόλεις και Επισκοπές προς τιμήν του Αγίου μας, ώστε να καταστεί σε όλους γνωστή η μοναδική προσφορά του στυλοβάτου της Α' Οικουμενικής Συνόδου, του μαχητή Θεολόγου και Διδασκάλου της αμωμήτου πίστεώς μας, Μεγάλου Αθανασίου, Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, του πολυτίμου κλέους και καυχήματος της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας.

Περαίνουμε την παρούσα επετειακή Πατριαρχική Εγκύκλιο με τους χαρακτηριστικούς λόγους του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, περί του Μ.Αθανασίου (Λόγος ΚΑ'): « Αθανάσιον επαίνων αρετήν επαινέσομαι. Ταυτόν γαρ εκείνο τε ειπείν καλεπαινέσαι». (Επαινώντας τον Αθανάσιον θα επαινέσω την αρετήν. Γιατί ο Αθανάσιος και η αρετή ταυτίζονται, αναφερόμενος εις αυτόν επαινώ την αρετήν).

Μετά πολλών Πατρικών ευχών, Πατριαρχικών ευλογιών και αγάπης

**† Ο Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής
ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β΄**